

Josep Milà i Albà

L'HORT
DELS BOUS

I Premi literari «Lletres de Mercat»

V I E N A
E D I C I O N S

I. FEBRER DEL 1968.

RELLEU DE L'ENCARREGAT DEL MERCAT

A fora tot era fosc. La remor de la pluja al carrer omplia tota l'estança. Cada cop que plovia, se n'anava la llum, només tornava amb intermitències aleatòries, com si volgués jugar i no quedar-se fixa fins que passessin moltes hores. Com a il·luminació, una espelma, agafada amb la seva pròpia cera al mig de la taula, trontollava cap a totes bandes, projectava a les parets les ombres dels petits estris de l'escriptori que l'encarregat utilitzava per dur a terme el control del recinte. Les ombres dels llapis, de les gomes, de les carpetes, de les llibretes, de la grapadora, provocades pel tros de cera que ja era arran de fusta, projectaven figures estranyes que, reflectides sobre les parets, creixien i es deformaven al caprici de l'aire que relliscava per sota la porta de la cabina. Els tres homes ja feia estona que haurien d'haver acabat la reunió. Eren prop de les onze de la nit i a dos els esperaven per sopar ja feia molta estona. A les nou, no més enllà de dos quarts de deu, les seves dones ja devien tenir la taula parada. Aquell dia ja no podrien veure els nanos. De ben segur que als petits no els faria res; ans al contrari, podrien anar a dormir sense haver rebut cap clatellot.

L'encarregat del mercat era el primer d'arribar-hi i l'últim de sortir, tenia seixanta-cinc anys i es jubilava l'endemà. El seu substitut ja tenia les instruccions suficients per agafar-ne el relleu. Aquell dia s'havia quedat per trobar-se amb els altres dos components de la guàrdia del cabdill local. Un era el regidor Antonio Badal, tercer tinent d'alcalde de l'Ajuntament; l'altre,

Evaristo Garcia, que assumiria les tasques i el càrrec d'encarregat, el substitut. Que l'encarregat del mercat fos de la guàrdia del cabdill els anava bé per trobar-s'hi. Així quedaven lluny d'orelles i mirades que no els convenien, també de les seves dones i dels fills. Tot i que elles els donaven un minso suport obligat per la disciplina patriarcal, tampoc n'havien de fer res. Evaristo García vivia sol, no tenia família. Havia arribat de fora, ningú sabia d'on, tampoc ho explicava. Tenia més de cinquanta anys i semblava que era un excombatent llorejat de la División Azul, per les credencials amb què havia arribat. Era alt, prim, més aviat sec. La cara estirada, amb els ossos dels pòmuls sortints i les galtes eixutes. Un ull, l'esquerre, tenia un lleuger desviament. Antonio Badal havia rebut una carta del lloctinent en cap provincial de la guàrdia del cabdill, en què se li demanava, se li ordenava, que quan l'Evaristo hi arribés, li assignessin un habitatge al nou barri del 25 de setembre i l'incorporessin a la centúria local. Des de la comandància s'observava que la secció del poble s'havia relaxat massa. La banda de cornetes i tambors quedava bé, però no era suficient. Només sortir de comparsa amb la cavalcada de Reis, a la rua de Sant Antoni i en l'acte institucional de festa major provocava un cert desencís en aquells comandaments acostumats a batalles, ferits i morts. Fins i tot, sabien d'acudits de la premsa clandestina que els tractava de marietes. A més, al mercat s'havia produït una catalanització exagerada, no podia ser que els preus dels productes fossin en català; els enciams, els formatges, les albergínies, les bledes, els lluços, les vedelles i els ous havien de desaparèixer. S'havia de tornar a «*los quesos*», «*las berenjenas*», «*las acelgas*», «*las merluzas*», «*las terneras*» i «*los huevos*». Antonio Badal portava la veu cantant.

—Recuperarem el temps perdut. A partir de demà, Evaristo, ara que seràs el nou encarregat, tot això s'ha d'endre-

çar —ho deia amb un to imperatiu que els altres dos acceptaven—. No s'ha de permetre cap més relaxació.

—Ja ho sap, l'alcalde Velázquez, que vols collar els paradistes? —li va preguntar l'encarregat sortint. Era del poble i sempre havia parlat català, tot i ser de la guàrdia del cabdill i de la Falange; era la seva llengua materna.

—No n'ha de fer res.

—Que el vols desbancar? —va dir—. Saps que té molts padrins, començant pel mateix governador. Deus conèixer algun ministre, per anar així de fort. —Realment a l'encarregat ja tant li feia, ell l'endemà ja no hi seria.

—Cada cosa al seu moment. Ja anireu veient com es fan les coses.

En Badal va voler acabar la conversa. No li interessava parlar de les seves intencions fins que no tingués alguns assumptes ben resolts. I, malgrat que els seus companys de reunió eren de la seva màxima confiança, no els volia generar expectatives que ni ell mateix tenia clares. Havia d'actuar a poc a poc sense precipitar-se. Si parlava massa, ni que fos amb els seus, aixecaria la llebre i, justament ara, l'Evaristo seria al mercat, massa a prop d'on cuinaven aquelles petites renovacions contràries al règim del Movimiento. L'aparició de rètols de productes i preus en català havia provocat rebombori entre la seva gent. Els signes identitaris els horroritzaven.